

LUONTOSELVITYS – JUNGANHARJUN RANTA- ASEMAKAAVAN OSITTAINEN MUUTOS JA LAAJENNUS



20.11.2019

Kimmo-Kaava

Ekotoni ky

SISÄLLYSLUETTELO

1 JOHDANTO	4
2 LÄHTÖTIEDOT JA AIEMMAT SELVITYKSET	4
2.1. Oivangin rantaosayleiskaava	5
2.2. Aiempi rantakaavoitus.....	7
3 TOPOGRAFIA JA GEOMORFOLOGIA	7
4 VESISTÖT	8
5 KASVILLISUUS, ELÄIMISTÖ JA LUONTOTYYPIT.....	12
3.1. Menetelmät.....	12
3.2. Kasvillisuuden yleiskuvaus.....	12
3.3. Arvokkaat luontokohteet	14
3.4. Eläimistö	14
3.5. Huomionarvoinen lajisto	14
6 NATURA-, LUONNONSUOJELU- JA MUUT ERITYISALUEET	14
7 YMPÄRISTÖVAIKUTUKSET	14
8 YHTEENVETO JA SUOSITUKSET	15
9 LÄHTEET	17

Kuvaluettelo

Kuva 1 Alueen yleissijainti	4
Kuva 2 Erityiskohteet ja -alueet.....	5
Kuva 3 Maaperä.....	6
Kuva 4 Rantaosayleiskaavan maisemarakenne	6
Kuva 5 Rakentamiseen soveltuvuus ja rajoitukset	7
Kuva 6 Rinnevalovarjostekuva muutosalueesta ympäristöineen	8
Kuva 7 Junganharju.....	8
Kuva 8 Järviwikin tiedot Oivanginjärvestä.....	9
Kuva 9 Järviwikin tiedot Junganjärvestä	10
Kuva 10 Järviwikin tiedot Singerjärvestä	10
Kuva 11 Kuusamon Kirkonkylän vedenhankintaa varten tärkeä pohjavesialue.....	12
Kuva 12 Alueen tyypillistä mäntykangasta Autiovaaran eteläpuolella Kylmäperässä	13
Kuva 13 Autiovaaran pohjoispuoleinen avosuo	13
Kuva 14 Kotijoen eli Myllyjoen aluetta.....	14
Kuva 15 Huomioitavat kohteet ortokuvalla	15
Kuva 16 Huomioitavat kohteet peruskartalla.....	16
Kuva 17 Huomioitavat kohteet pohjakartalla.....	16

Yhteystiedot:

Kimmo Mustonen
DI(maanmittaus), YKS 124
Kimmo-Kaava T:mi
Kitkantie 34 F 40
93600 KUUSAMO
0400 703 521
kimmo.mustonen@kimmokaava.fi

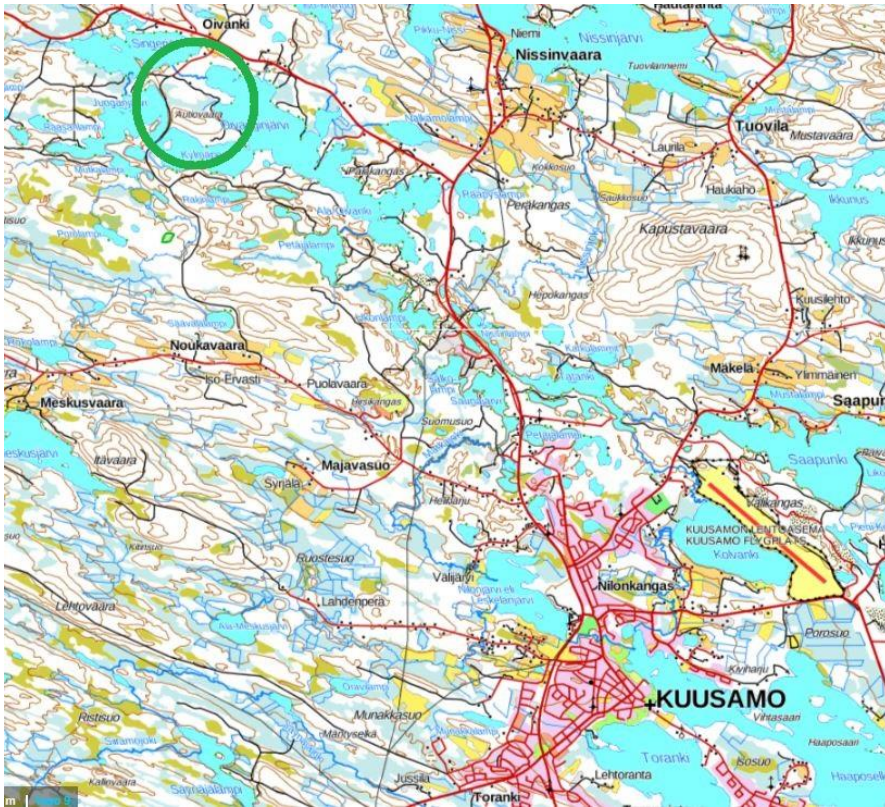
Jari Hietaranta
FL
Ekotoni Ky
Vitikkalamtie 4
21570 SAUVO
0400 479 740
jari.hietaranta@pp.inet.fi

Valokuvat:

- Kimmo Mustonen 28.8., 13.-14.9. ja 30.9.2019
- Kalle Kilpelänaho, drone -kuvat

1 JOHDANTO

Tämä selvitys koskee Kuusamon Oivangin alueella olevan Junganharjun ranta-asemakaavan muutoksen ja kaajennuksen luonto- ja ympäristöolojen selvittämistä. Työssä on tarkoitus lisätä kaavan rakennusoikeutta ja päivittää kaavamerkinnät ja -määräykset tämän hetken tarpeita vastaavaksi. Selvityksessä kuvataan alueen luonnon yleispiirteet, arvokkaat ja huomioitavat kohteet ja annetaan suosituksia maankäytön suunnittelulle alueen luontoarvojen mahdollisimman hyvän huomioimisen varmistamiseksi. Kaava-alueen sijainti on osoitettu oheisella kartalla.



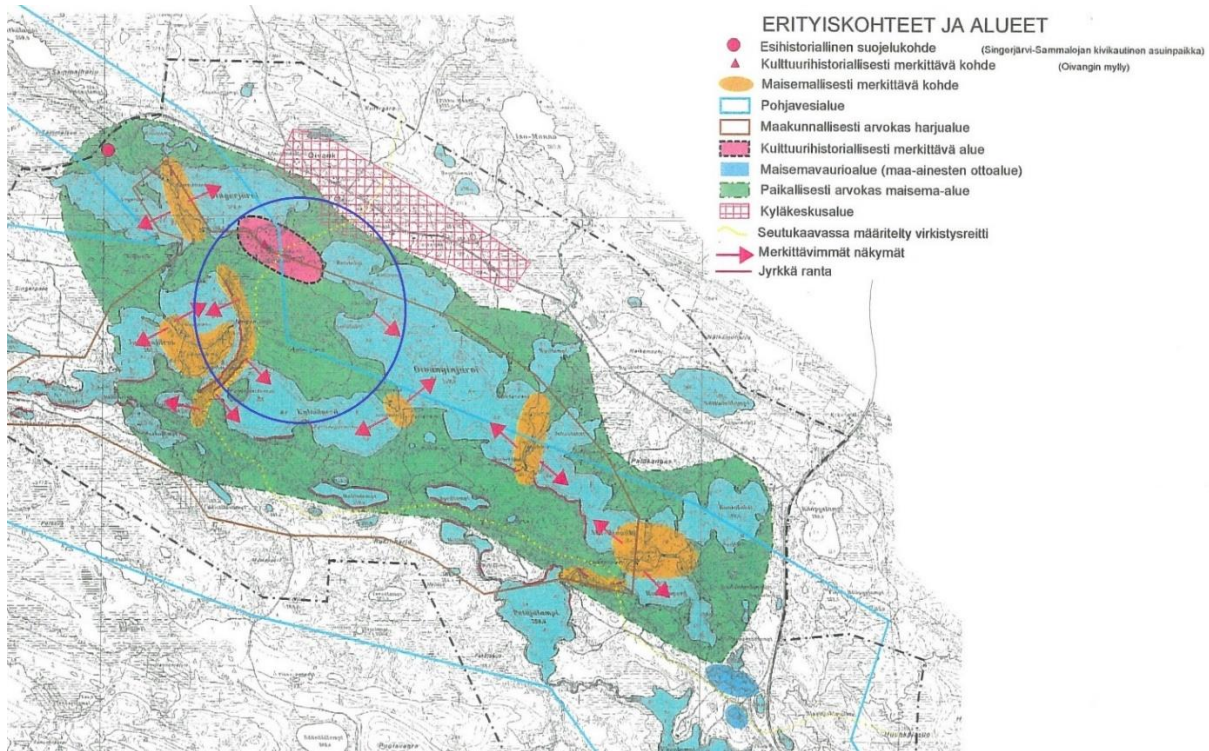
Kuva 1 Alueen yleissijainti

2 LÄHTÖTIEDOT JA AIEMMAT SELVITYKSET

Alueen kaavatilannetta on kuvattu tarkemmin kaavaselostuksessa. Tärkeimpiä lähtöaineistoja ovat OIVANGIN RANTAYLEISKAAVA, jonka Kuusamon kunnanvaltuusto on hyväksynyt 28.6.1999 § 37 ja Oulun lääninhallitus vahvistanut 30.6.2000. Sen on laatinut Suunnittelukolmio / Jaakko Pöyry Group. Siinä on luonto-oloja selvitelty perusteellisesti. JUNGANHARJUN RANTAKAAVA on hyväksytty kunnanvaltuustossa 14.6.1991 ja vahvistettu lääninhallituksessa 30.12.1991. Osittainen kaavanmuutos kortteleissa 2, 3, 5 ja 6 sekä niihin liittyvillä alueilla sekä kaavanlaajennus on hyväksytty yhdyskuntatekniikan lautakunnassa 20.4.2005. Nämä ovat käsitelleet luontoa ja ympäristöä pinnallisesti. Lisäksi aluetta ovat koskeneet seutu- ja maakuntakaavoituksen selvittelyt ja taustatyöt sekä monet valtakunnalliset selvittelyt.

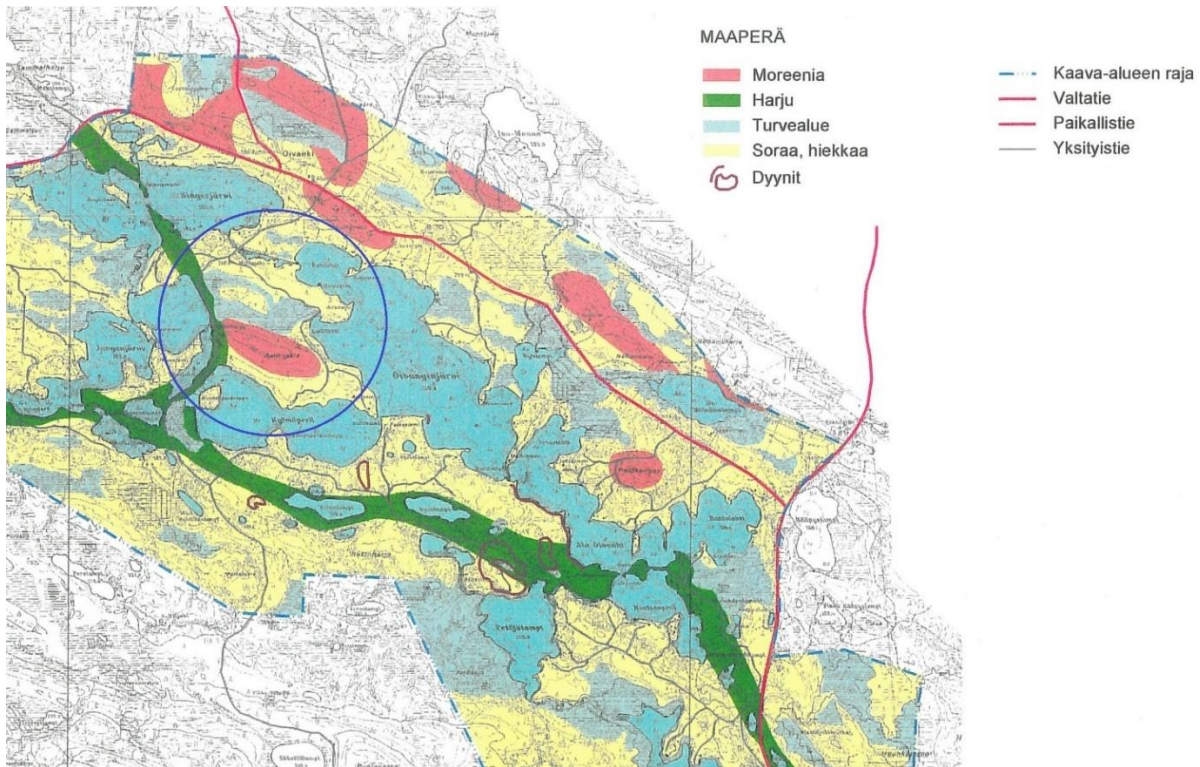
2.1. Oivangin rantaosayleiskaava

Oivangin rantaosayleiskaavoituksen yhteydessä on alueen luonnonympäristö, geomorfologia, suojelukohteet, muut rakentamista rajoittavat tekijät ja kasvillisuuden kulutuskestävyys tutkittu monelta eri kantilta. Selvityksen tärkeimmät liitekartat ovat ohessa.



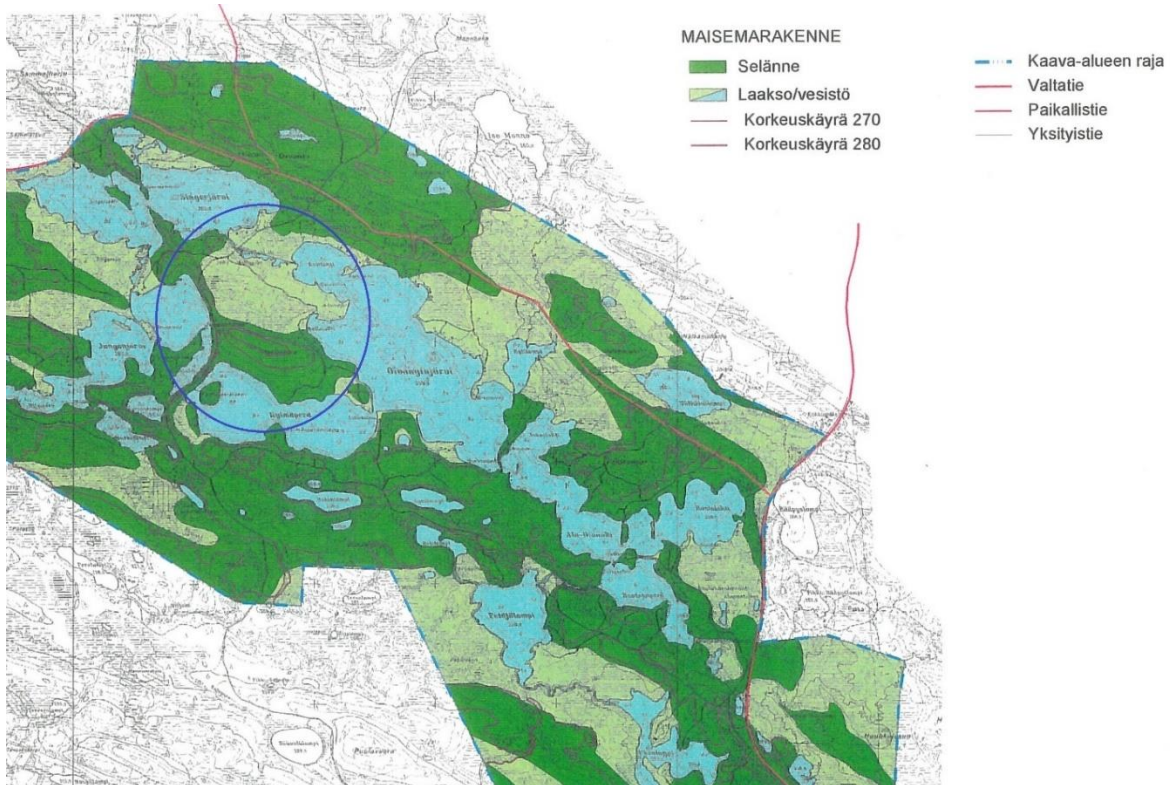
Kuva 2 Erityiskohteet ja -alueet

Kaavanmuutosaluetta koskee Junganharjun "Maisemallisesti merkittävä kohde", Oivangin myllyn "Kulttuurihistoriallisesti merkittävä kohde", siihen liittyvä Kotijoen eli Myllyjoen "Kulttuurihistoriallisesti merkittävä alue", "Pohjavesialue", Junganharjun ja Aitaniemen "Merkittävimmät näkymät" sekä Junganharjun "Jyrkkä ranta". Lähes koko rantaosayleiskaavan alue on "Maakunnallisesti arvokasta harjua" ja "Paikallisesti arvokasta maisema-aluetta".



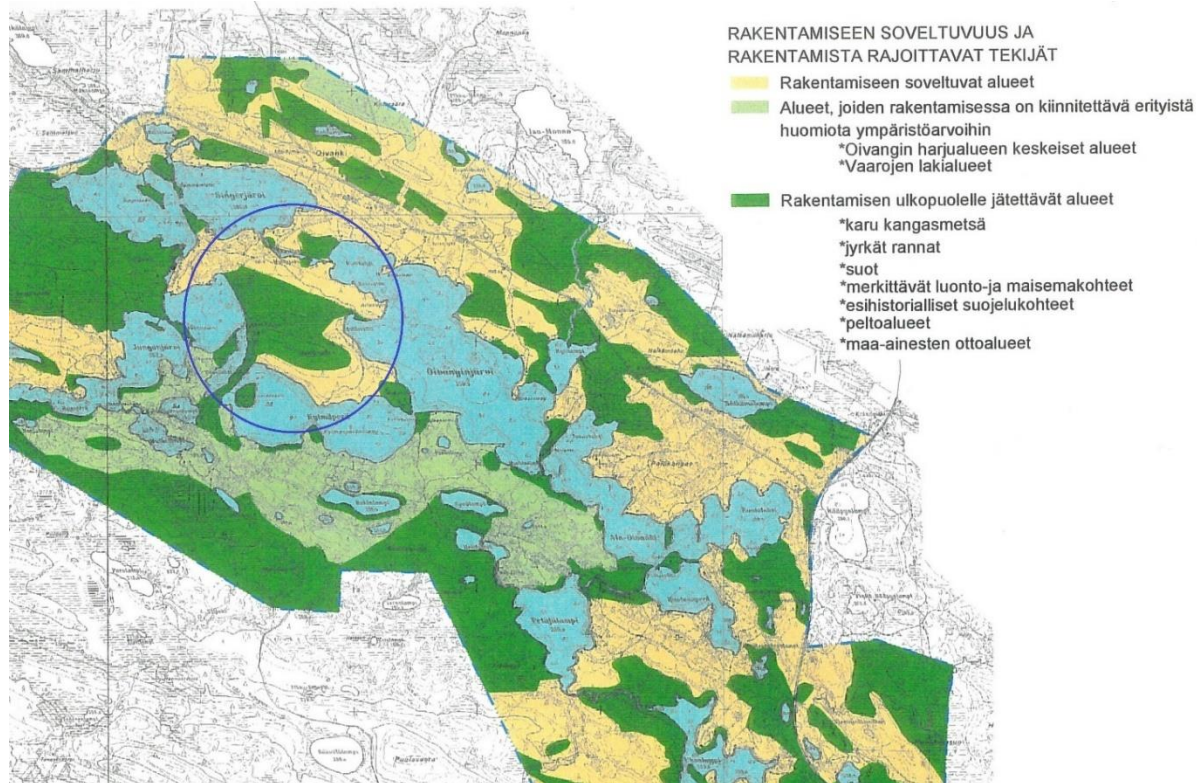
Kuva 3 Maaperä

Junganharju on nimensä mukaisesti "Harjua", Autiovaara "Moreenia", sen pohjoispuoleinen suoalue sekä Kotijoen varsi "Turvealuetta". Loppuosa alueesta on "Sora, hiekkaa".



Kuva 4 Rantaosayleiskaavan maisemarakenne

Junganharju osittain varsinaista harjuosaa leveämpänä ja Autiovaaran alueet ovat ”Selännettä” ja loppuosa alueesta ”Laaksoa”.



Kuva 5 Rakentamiseen soveltuvuus ja rajoitukset

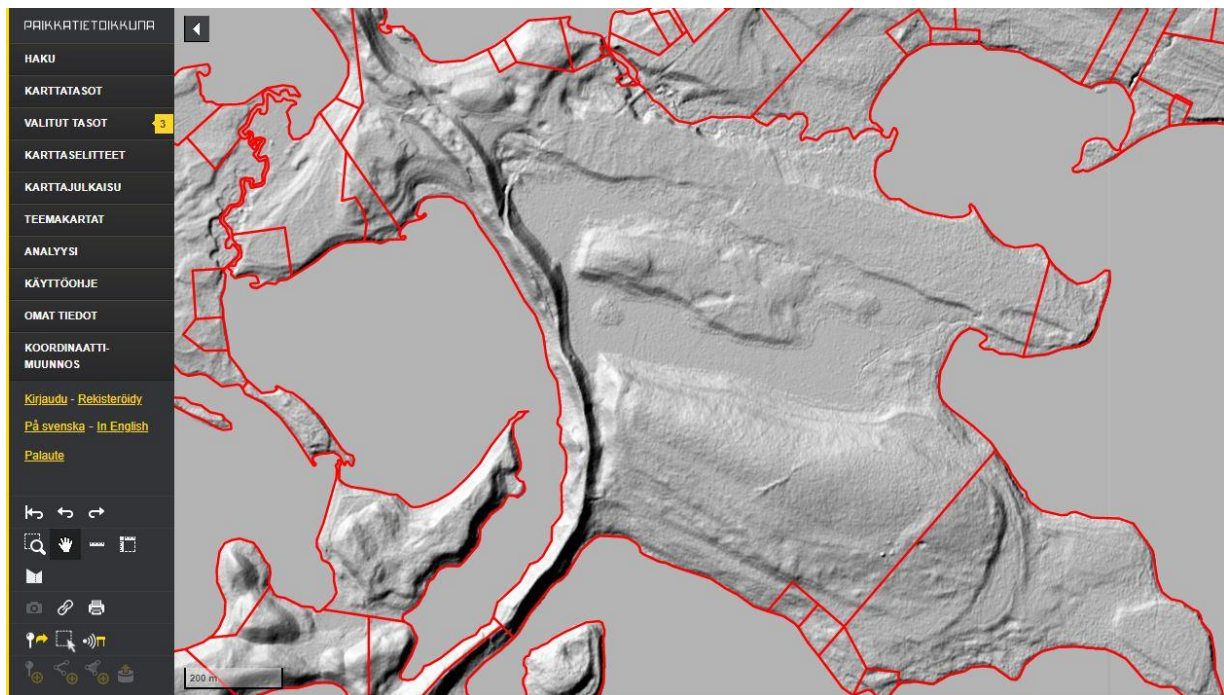
Junganharju, Autiovaaran pohjoisosa ja niihin liittyvä suoalue ovat ”Rakentamisen ulkopuolelle jätettävät alueet” -luokkaan kuuluvaa. Loppuosa kuuluu ”Rakentamiseen soveltuvaan alueeseen”.

2.2. Aiempi rantakaavoitus

Alkuperäisen rantakaavan ja sen muutoksen laatimisen yhteydessä ei varsinaisia luonto-, ympäristö- ja maisemaselvityksiä ole tehty.

3 TOPOGRAFIA JA GEOMORFOLOGIA

Metsäalueet ovat pääosiltaan mäntyvaltaista, kuivaa tai kuivahkoa kangasta. Rannat ovat kokonaan rakentamiskelpoista. Alue on pinnanmuodostukseltaan vaihtelevaa, mutta yleispiirteeltään varsin tasaista, loivapiirteistä rinnettä Junganharjun jyrkkiä kohtia lukuun ottamatta. Autiovaaran pohjoispuolella on laaja suoalue. Singerjärvi on n. 262,6 m tasolla. Kylmäperä kuuluu Oivanginjärveen ja se on n. 259,9 m tasolla. Kapean Junganharjun länsipuolella on Junganjärvi tasoltaan 262,8 m. Harjun eri puolilla olevat järvet ovat täten n. 3 m eri tasolla. Muutosalueen korkeuserot vaihtelevat n. 260 m tasosta Autiovaaran n. 284 m tasoon. Korkeuseroa on n. 25 m. Rinteet ovat varsin tasaisesti nousevia Junganharjun ollessa poikkeus. Se on jyrkkäpiirteinen, selkeä harju. Maaperän rakennetta on kuvattu edellä rantayleiskaavan kartoilla. Korkeuseroja ja rinteitä on kuvattu oheisilla kartoilla. Rinnevalovarjostekuvassa eri ilmansuuntiin suuntautuvat rinteet korostuvat eri tavoilla itärinteen korostuessa selvästi valon laskennallisesta suunnasta johtuen.



Kuva 6 Rinnealovarjostekuva muutosalueesta ympäristöineen



Kuva 7 Junganharju

4 VESISTÖT

Oivanginjärven vedenlaatua on tutkittu hyvin paljon ja sitä on pyritty parantamaan mm. tekemällä laaja kosteikko järven pohjoispuolelle. Puhdistustulokset ovat olleet hyviä. Suomen ympäristökeskuksen

ylläpitämän Suomen järviä koskevan Järvi&Meri Wiki –tietokannan tiedot Oivanginjärvestä, Junganjärvestä ja Singerjärvestä ovat seuraavat:

Oivanginjärvi (74.041.1.014)

Oivanginjärvi on melko iso järvi Vienen Kemi (74) -päävesistössä. Se sijaitsee Pohjois-Pohjanmaan maakunnassa ja kuuluu Pohjois-Pohjanmaan ELY:n ympäristövastuualueeseen.

[Pilota kaikki tiedot](#)

Järvi	Perustiedot	Hallinnolliset alueet
Nimi: Oivanginjärvi	Pinta-ala: 336,48 ha	Kunta: Kuusamo
Järvinumero: 74.041.1.014	Syvyys: 11,4 m	Maakunta: Pohjois-Pohjanmaan maakunta
Vesistöalue: Oivanginjärven lähialue (74.041)	Keskisyvyys: 3,18 m	ELY-keskus: Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Päävesistö: Vienen Kemi (74)	Tilavuus: 10 764 100 m³	Vesienhoitoalue: Oulujoen-ljojen vesienhoitoalue
	Rantaviiva: 27,12 km	
	Korkeustaso: 259,0 m	

Nämä tiedot ovat peräisin Suomen ympäristökeskuksen (SYKE) tietojärjestelmistä eikä niitä voi muokata. Jos havaitset tiedoissa virheitä voit ilmoittaa niistä Kalvihuoneen Virheet ja korjaukset-osastolla.

Kotilahti

Autiovaara

Oivanginjärvi

• Maaremittauslaitos • Havainnot: Järvi merilehti

[+ Lisää uusi](#)

[+ Avaa muualla](#)

Keskustelut

Tälle järvelle ei ole tuoreita keskusteluita

Uusimmat havainnot

24 syyskuu 2019 17:00:00
Ei levää
 Valtakunnallisen leväseurannan havaintopaikka (Muhiniemi)

17 syyskuu 2019 10:43:00
Ei levää
 Valtakunnallisen leväseurannan havaintopaikka (Muhiniemi)

11 syyskuu 2019 17:41:00
Hieman levää
 Valtakunnallisen leväseurannan havaintopaikka (Muhiniemi)

Tallenna omat havainnot!
 Havaintolähettäjä 🇫🇮!

Vesistöennusteet

Tälle järvelle ei ole saatavilla vesistöennusteita

Tätä **järvestä** kertovaa sivua ei ole vielä muokattu. Voit auttaa Järviwikin rakentamisessa, kirjoittamalla tästä aiheesta.

Alla olevat otsikot ovat esimerkinomaisia. Niitä voi muuttaa, poistaa ja lisätä tarpeen mukaan.

Tarkempia neuvoja löytyy ohjeista.

Sinun täytyy olla kirjautunut sisään, jotta voit muokata tekstejä.

Kuva 8 Järviwikin tiedot Oivanginjärvestä

Junganjärvi (74.041.1.018)

Junganjärvi on keskikokoinen järvi Vianan Kemi (74) -päävesistössä. Se sijaitsee Pohjois-Pohjanmaan maakunnassa ja kuuluu Pohjois-Pohjanmaan ELYn ympäristövastualueeseen. [Piilota kaikki tiedot](#)

Järvi	Perustiedot	Hallinnolliset alueet
Nimi: Junganjärvi	Pinta-ala: 84,6 ha	Kunta: Kuusamo
Järvinumero: 74.041.1.018	Syvyys: 18,01 m	Maakunta: Pohjois-Pohjanmaan maakunta
Vesistöalue: Oivanginjärven lähialue (74.041)	Keskisyvyys: 3,93 m	ELY-keskus: Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Päävesistö: Vianan Kemi (74)	Tilavuus: 3 328 170 m³	Vesienhoitoalue: Oulujoen-lijoen vesienhoitoalue
	Rantaviiva: 11,29 km	
	Korkeustaso: 262,8 m	

Nämä tiedot ovat peräisin Suomen ympäristökeskuksen (SYKE) tietojärjestelmästä eikä niitä voi muokata. Jos havaitset tiedoissa virheitä voit ilmoittaa niistä Kehitysohjeen Virheet ja korjaukset -osastolla.



Maanmittauslaitos • Vesistöt: SYKE

[Lisää uusi](#) [Avaa muualla](#)

Keskustelut

Tälle järvelle ei ole tuoreita keskusteluja

Uusimmat havainnot

Tallenna omat havainnotsi Havaintolähetillä!

Vesistöennusteet

Tälle järvelle ei ole saatavilla vesistöennusteita

Kalat

Kala-atlas: Ahven, Hauki, Muikku ja Säyne (kala)

Tarkemmat tiedot: [+](#)

Käyttäjien havainnot: Tältä järveltä ei ole käyttäjien kalahavaintoja

Kuva 9 Järviwikiin tiedot Junganjärvestä

Singerjärvi (74.041.1.017)

Singerjärvi on keskikokoinen järvi Vianan Kemi (74) -päävesistössä. Se sijaitsee Pohjois-Pohjanmaan maakunnassa ja kuuluu Pohjois-Pohjanmaan ELYn ympäristövastualueeseen. [Piilota kaikki tiedot](#)

Järvi	Perustiedot	Hallinnolliset alueet
Nimi: Singerjärvi	Pinta-ala: 95,54 ha	Kunta: Kuusamo
Järvinumero: 74.041.1.017	Syvyys: 13,09 m	Maakunta: Pohjois-Pohjanmaan maakunta
Vesistöalue: Oivanginjärven lähialue (74.041)	Keskisyvyys: 4,15 m	ELY-keskus: Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Päävesistö: Vianan Kemi (74)	Tilavuus: 4 033 880 m³	Vesienhoitoalue: Oulujoen-lijoen vesienhoitoalue
	Rantaviiva: 9,42 km	
	Korkeustaso: 262,6 m	

Nämä tiedot ovat peräisin Suomen ympäristökeskuksen (SYKE) tietojärjestelmästä eikä niitä voi muokata. Jos havaitset tiedoissa virheitä voit ilmoittaa niistä Kehitysohjeen Virheet ja korjaukset -osastolla.



Maanmittauslaitos • Vesistöt: SYKE

[Lisää uusi](#) [Avaa muualla](#)

Keskustelut

Tälle järvelle ei ole tuoreita keskusteluja

Uusimmat havainnot

Tallenna omat havainnotsi Havaintolähetillä!

Vesistöennusteet

Tälle järvelle ei ole saatavilla vesistöennusteita

Kalat

Kala-atlas: Ahven, Hauki, Muikku ja Säyne (kala)

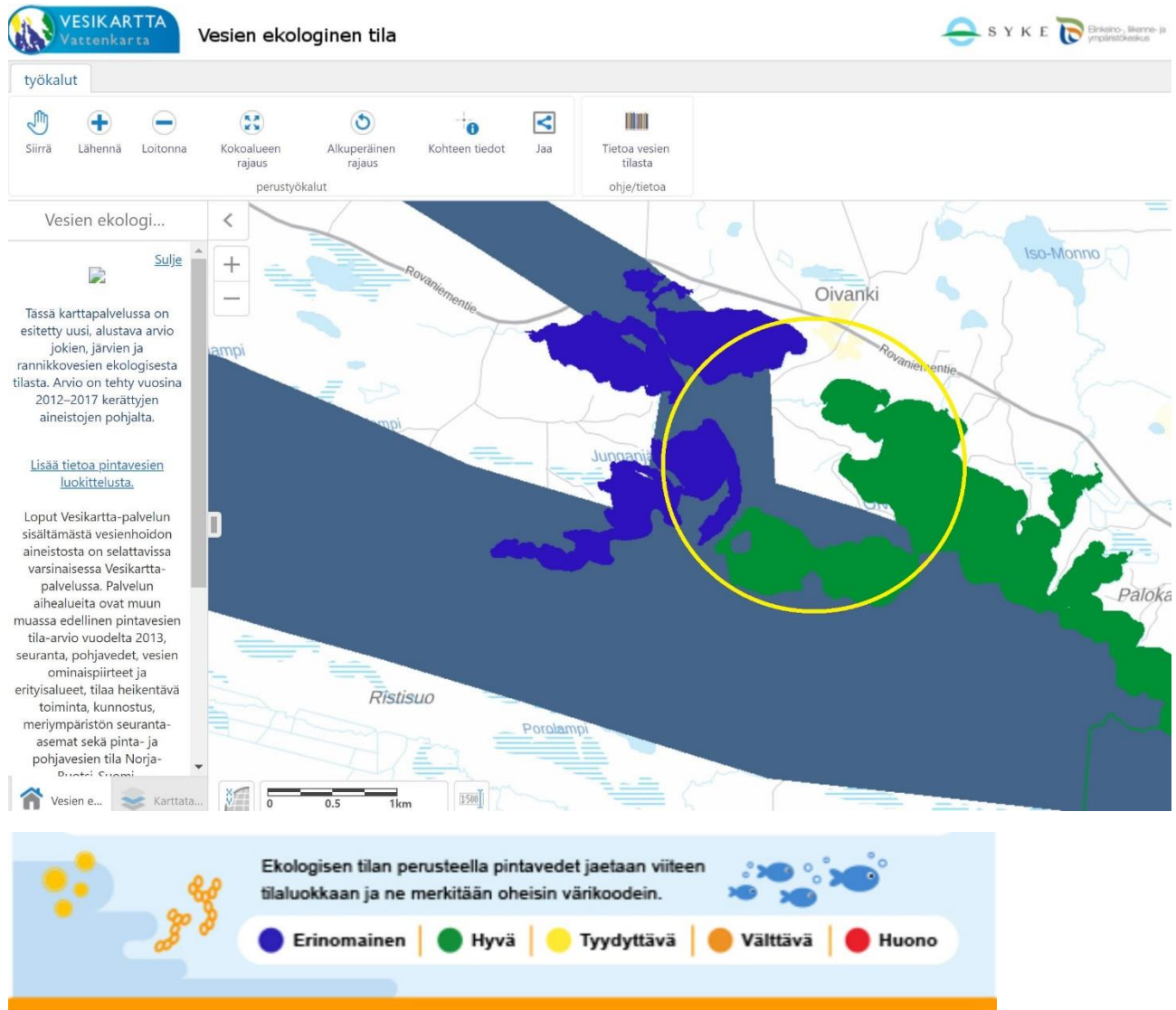
Tarkemmat tiedot: [+](#)

Käyttäjien havainnot: Tältä järveltä ei ole käyttäjien kalahavaintoja

Tätä järvestä kertovaa sivua ei ole vielä muokattu. Voit auttaa Järviwikiin rakentamisessa.

Kuva 10 Järviwikiin tiedot Singerjärvestä

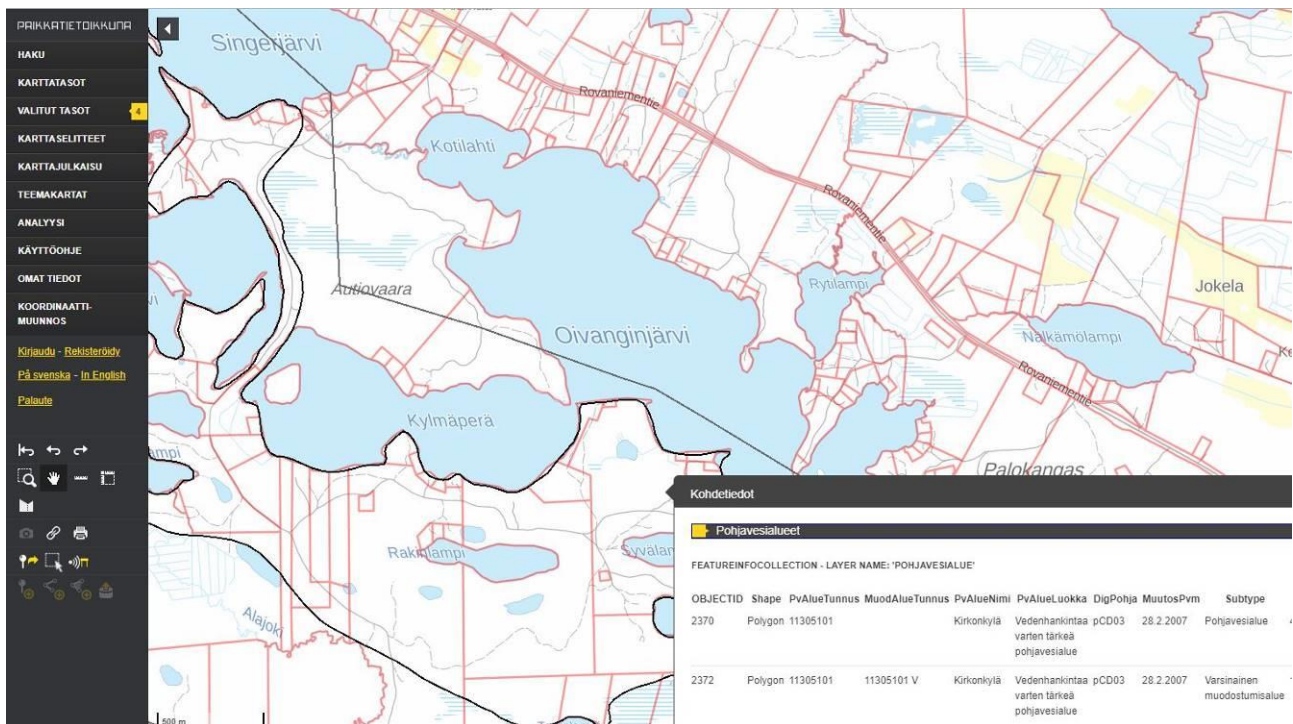
Suomen ympäristökeskuksen (SYKE) ylläpitämän ”Vesikartta” -palvelun mukaan Singerjärven ja Junganjärven ekologinen tila on erinomainen (tumman sininen oheisella kartalla) ja Oivanginjärven tila on hyvä (vihreä). Tilanne on esitetty oheisella kartalla. Hiemen vaaleampi sininen on pohjavesialueen rajaus.



Kuva 11 Vesikartta -palvelun tiedot vesistöistä

Kotijoki eli Myllyjoki on Singerjärvestä Oivanginjärveen laskeva meanderoiva, matala n. 5-10 m leveä joki. Sen pituus on n. 700 m ja korkeuseroa järvien välillä on n. 2.7 m

Oivanginjärven eteläpuolella on Kirkonkylän tärkeä pohjavesialue (11305101), mihin kaava-alue osittain kuuluu Junganharjun ja Autiovaaran osalta. Rajaus kaava-alueen läheltä on edellä olevalla ja oheisella kartalla.



Kuva 12 Kuusamon Kirkonkylän vedenhankintaa varten tärkeä pohjavesialue

5 KASVILLISUUS, ELÄIMISTÖ JA LUONTOTYYPI

5.1. Menetelmät

Selvitys perustuu osaksi olemassa olevan tiedon hyväksikäyttöön. Siihen kuuluu **Hertta** -tietokannan tietojen haku, **Paikkatietoikkunan** tiedot metsien monimuotoisuudesta, metsä- ja suokasvillisuudesta, maanpeitteestä (mm. puuston massatiedot) jne sekä edellä selostetut **rantaosayleiskaavoituksen** tiedot. Alueelle on tehty useita **maastokäyntejä** ja hyödynnetty olemassa olevia ja kaavoitusta varten tehtyjä **orto- ja dronekuvauksia**.

5.2. Kasvillisuuden yleiskuvaus

Kuusamo kuuluu pohjoisboreaaliseen metsäkasvillisuusvyöhykkeeseen. Metsät ovat yleensä harvahkoja, puiden kasvu on suhteellisen hidasta ja tukkipuun kiertoaika n. 80 vuotta. Junganharjun kaava-alueen metsäalueet ovat kuivia tai kuivahkoja kankaita. Rakennettavuus on pääosiltaan erinomainen, kun vastaavasti kulutuskestävyys on kohtuullinen. Alueen ehdoton valtapuu on mänty. Kuusta ja koivua esiintyy sekapuuna lähinnä Kotijoen varressa. Suot ovat karuja vähäravinteisia rämeitä tai aukeita nevoja, joilla on erilaisia saroja.



Kuva 13 Alueen tyypillistä mäntykangasta Autiovaaran eteläpuolella Kylmäperässä



Kuva 14 Autiovaaran pohjoispuoleinen avosuo



Kuva 15 Kotijoen eli Myllyjoen aluetta

5.3. Arvokkaat luontokohteet

Alueella ei ole valta- tai maakunnallisesti arvokkaita kohteita. Paikallisesti arvokkaat kohteet on selostettu edellä kappaleessa 2.1. ja niiden huomioiminen ja tarkennus jäljempänä kappaleessa 8.

5.4. Eläimistö

Alueen eläimistö on tyypillistä alueen luontotyyppien lajistoa. Kaava-alueen lähellä on viime vuosina tehty useiden muidenkin kaavojen selvityksiä. Erityisiä lajeja ei ole havaittu.

5.5. Huomionarvoinen lajisto

Alueella ei ole kasvillisuuden kannalta merkittäviä kohteita.

6 NATURA-, LUONNONSUOJELU- JA MUUT ERITYISALUEET

Alueella tai sen lähellä ei ole Natura2000 -verkostoon kuuluvia tai ehdotettuja alueita, perustettuja luonnonsuojelualueita, arvokkaita kallioalueita tai perinnemaisemia. Oivangin harjuaalue on ns. POSKI -hankkeessa luokiteltu luokkaan 3. Se on maakuntakaavassa merkitty MY-hs -merkinnällä. Raja-alue on suppeampi kuin mm. edellä rantaosayleiskaavan selvityskartassa.

7 YMPÄRISTÖVAIKUTUKSET

Alue on jo käyttöön otettua matkailu- ja lomarakentamisaluetta. Alueelle on syntynyt kattava metsä- ja mökkitie-, polku- ja reittiverkosto. Metsät ovat varovaisesti käsiteltyjä talousmetsiä. Vesi- ja viemäriverkosto on toteutunut rakennetuilla alueilla ja laajennetaan uusille alueille. Kaavanmuutoksen ja etenkin rakentamisen tehostumisen vaikutus luontoon ja ympäristöön on vähäistä edellyttäen, että ohessa olevia suosituksia noudatetaan.

8 YHTEENVETO JA SUOSITUKSET

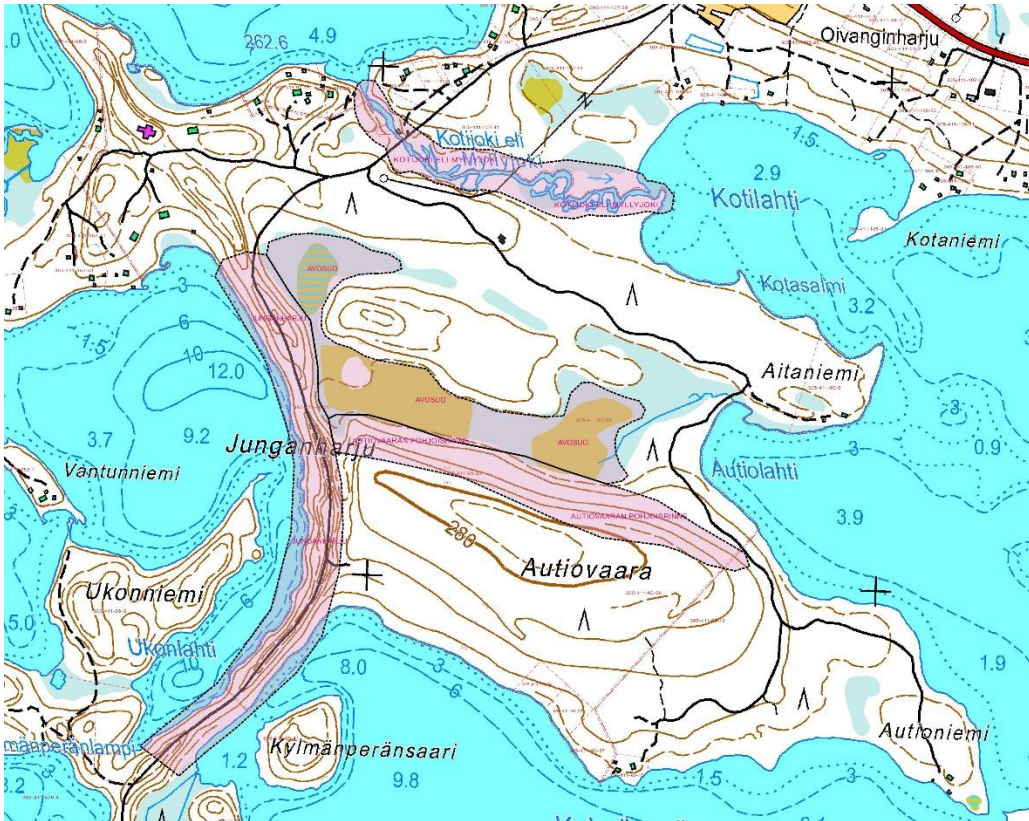
Loma- ja matkailurakentamisen ulkopuolelle tulisi jättää alla lueteltavat ja kartalla rajatut alueet. Niille voidaan tarkoin suunniteltuna ja luontoa kunnioittavana rakentamisena osoittaa pääsyteitä, latu-, koiravaljakko-, moottorikelkka- yms. reittejä sekä niihin liittyviä vähäisiä rakennelmia (kodat, laavut, tulipaikat, tarkkailukojut jne.

- Junganharju. Pohjoisosa on jo otettu rakennuskäyttöön. Edustavimmat osat harjusta ovat ainakin toiselta puolelta vesistöön rajautuvat kohdat
- Autiovaaran pohjoisrinne. Vaaran laki voidaan ottaa rakentamiseen. Pohjoiseen suuntautuva osa tasanteineen täydentää avosuon kohdetta
- Autiovaaran pohjoispuoleinen suo avosuon osalta. Puuttomat osat suosta on otettu rajaukseen mukaan
- Kotijoen eli Myllyjoen laakso

Oheisilla kuvilla on rajattu em. alueet ortokuvalla, peruskartalla ja kaavan pohjakartalla.



Kuva 16 Huomioitavat kohteet ortokuvalla



Kuva 17 Huomioitavat kohteet peruskartalla



Kuva 18 Huomioitavat kohteet pohjakartalla

9 LÄHTEET

- KUUSAMO, OIVANGIN RANTAOSAYLEISKAAVA, Suunnittelukolmio / Jaakko Pöyry Group, 1999
- JUNGANHARJUN RANTAKAAVA, DI Juhani Kela, 1991
- JUNGANHARJUN RANTA-ASEMAKAAVAN OSITTAINEN MUUTOS JA LAAJENNUS, Kimmo-Kaava T:mi, 2005
- POHJOIS-POHJANMAAN MAAKUNTAKAAVAN UUDISTAMINEN, Pohjois-Pohjanmaan liitto, 2018, (käsittää eri aihealueita koskevat eri viranomaisten ja tahojen laatimat selvitykset myös aiemmalta ajalta)
- HERTTA-TIETOKANTA
- JÄRVI&MERI WIKI, Suomen ympäristökeskuksen ja muiden tahojen ylläpitämä vesistöjä koskeva verkkopalvelu
- VESIKARTTA, Suomen ympäristökeskuksen tietopalvelu
- PAIKKATIEOIKKUNA, Maanmittauslaitoksen ylläpitämä paikkatietoportaali